

Studeren met Open Bijbel

Bijbelstudie sectie voor de wat meer gevorderde Bijbellezer

Thema's in de brief aan de Romeinen

3. Het voorbeeld van Abraham

Niet de menselijke maar Gods gerechtigheid

Waarom waren er zo veel Joden die, ondanks de prediking van de apostelen, niet in Jezus Christus geloofden? Omdat zij geen noodzaak voelden voor een persoonlijke Heiland. En wel om twee redenen:

1. God had Zijn volk Zijn wet gegeven, met de belofte: “De mens die de gerechtigheid naar de wet doet, zal daardoor leven” (Rom 10:5; Lev 18:5). De Jood zag zijn levensideaal in de beschrijving van de rechtvaardige mens die “aan de wet van de HERE zijn welgevallen heeft, en diens wet overpeinst bij dag en bij nacht” (Ps 1:2). ‘Waar veel wet is, daar is veel leven’, had de beroemde rabbi Hillel eens gezegd; ‘God wilde Israël zich verdiensten laten verwerven, daarom heeft Hij hem veel Thora gegeven.’ Vooral de Farizeeën en de schriftgeleerden beschouwden de wet niet in ruime zin als de openbaring van Gods goedgunstigheid, die hen tot innige gemeenschap met Hem riep, maar eerder als een stel voorschriften: 248 aparte geboden en 365 verboden, waarmee zij ruime gelegenheid hadden hun behoudenis te bewerken. Zij hadden een juridische opvatting van de wet, en stelden vast welke geboden gewichtig (‘zwaar’) waren, en wat de vervulling hiervan tot in de kleinste details inhield – soms tot in het absurde. Bijvoorbeeld, of een op sabbat gelegd ei gegeten mocht worden! Omdat ze voortdurend in beslag werden genomen door allerlei traditionele regels, werden de twee allerbelangrijkste geboden, liefde voor God en de naaste, verwaarloosd. Jezus hekelde deze levenswijze toen Hij zei: “u hebt het gewichtigste van de wet verwaarloosd: het oordeel en de barmhartigheid en de trouw” (Mat 23:23).

2. De Jood zag het als een eer dat hij tot Gods uitverkoren verbondsvolk behoorde. Had de Here niet door Abraham een bijzonder volk tot leven geroepen, met voorrechten en een bestemming die geen ander volk kende? Met grote voldoening en trots konden Joden aanspraak maken op hun afkomst. Zozeer dat Johannes de Doper hen waarschuwde: “beeldt u niet in, dat u bij uzelf kunt zeggen: Wij hebben Abraham tot vader” (Mat 3:9).

Paulus' heeft het oordeel over de trots van de Jood op de wet van Mozes in deze brief al uiteengezet. Weten wat God van een mens vraagt is prachtig, zolang men daaraan gehoorzaam is. Anders raakt hij door zijn ongehoorzaam-

heid van God vervreemd en komt hij onder een doodvonnis: “De ziel die zondigt, die zal sterven” (Ezech 18:4). We hoeven alleen een blik op Israëls geschiedenis en de voortdurende aanklacht van Gods profeten te werpen, om in te zien hoe weinig reden er was voor zelfvoldoening: “niemand is rechtvaardig, ook niet één ... daarom, dat uit werken van de wet geen vlees voor Hem gerechtvaardigd zal worden, want wet doet zonde kennen” (Rom 3:11,20). Niets had een Jood de noodzaak van een Heiland beter moeten doen beseffen, dan zijn onvermogen Gods geboden te volbrengen.

Paulus' antwoord op de trots van een Jood Abraham als zijn voorvader te hebben, is het thema van het volgende gedeelte in de Romeinenbrief: hoofdstuk 4. Hij gaat daarbij uit van een incident in het leven van Abraham, waaruit Joden gewoon waren belangrijke conclusies te trekken. Hij was toen kinderloos en toch had God gezegd dat in zijn nageslacht alle volken gezegend zouden worden. Hoe zou dat kunnen gebeuren? Abraham vroeg God daarom: “Zie, mij hebt U geen nakroost gegeven, en nu moet een onderhorige mijn erfgenaam zijn. “Waarop God hem beval buiten zijn tent te gaan en te kijken naar de ontelbare sterren aan de nachthemel: “Zo zal uw nageslacht zijn. En hij geloofde in de Here, en Hij rekende het hem toe als gerechtigheid” (Gen 15:3,5,6).

Deze uitspraak, die in deze brief en in die aan de Galaten van fundamentele betekenis is voor het evangelie, was ook voor de Joden van groot belang. Maar Paulus trok er een heel andere conclusie uit dan de schriftgeleerden. Zij zagen Abrahams geloof in de waarheid van een belofte die toen zo onwezenlijk scheen, als een grote, lofwaardige prestatie; en daarom schreef God die als een tegoed op zijn levensrekening. De apostel verwerpt echter de mening, dat er in Abrahams vertrouwen op de Here iets verdienstelijks was, een “werk” waarvan hij voldoening zou kunnen hebben: “Want indien Abraham uit werken gerechtvaardigd is, dan heeft hij roem” (Rom 4:2). De werkelijkheid is dat hij zelf niets kon doen om de hem gedane belofte te verwezenlijken, en daarom voor de vervulling ervan op God vertrouwde. Alle nadruk komt hier te liggen op wat **God** doet, zodat Hij hem – ondanks zijn menselijk falen – in een rechte relatie met Zichzelf stelt.

Zo was het ook met David, nadat hij schuldig werd aan moord en echtbreuk. Zelf kon hij niets doen om de gebroken relatie met de Here te herstellen. Toen Nathan hem vertelde dat God zijn zonden had vergeven, vertrouwde hij daar volledig op en zong hij in een psalm zijn dankbaarheid hiervoor uit: “Zalig de man, wiens zonde de Here geenszins zal toerekenen” (Rom 4:7,8; Ps 32:1,2).

De betekenis van besnijdenis

Dit brengt Paulus tot een derde oorzaak voor de trots van de Joden. Naast de wet en hun afstamming had ook de besnijdenis, als teken van hun apart staan van de heidenen grote betekenis. God had de besnijdenis genoemd: “het teken van het verbond tussen Mij en u”; en de letterlijke vervulling van het gebod werd beschouwd als het zichtbare teken dat een man een ware Israëliet

was. Zonder besnijdenis mocht hij geen lid worden van de gemeenschap in Israël; hij mocht zelfs niet aan het paasfeest deelnemen. Zo belangrijk was besnijdenis voor een Jood, dat er in de jonge gemeente in Jeruzalem leden waren die naar niet-Joodse christenen gingen om hen over te halen zich te laten besnijden (Hand 15:1).

Toen God beloofde dat Abraham de vader zou zijn van een groot volk, speelde de besnijdenis geen enkele rol. En wel om de eenvoudige reden dat hij toen onbesneden was. Het bevel dat Abraham zichzelf en zijn nageslacht moest besnijden, werd pas jaren later gegeven. Paulus trekt uit dit historische feit zeer belangrijke conclusies. God had Abraham gerechtigheid toegerekend voordat hij besneden werd. God had toen ook gezegd dat hij de vader van een menigte volken zou worden. Dus het vaderschap van Abraham is voor gelovigen een geestelijke en geen fysieke zaak: “Zo kon hij een vader zijn van alle onbesneden gelovigen, opdat hun de gerechtigheid zou worden toegerekend, en een vader van de besnedenen, voor hen namelijk, die niet alleen uit de besnijdenis zijn, maar die ook treden in het voetspoor van het geloof, dat onze vader Abraham in zijn onbesneden staat bezat” (Rom 4:11,12).

In zijn brief aan de Galaten legt Paulus uit hoe het geloof in Christus en de verbondenheid met Hem in de doop een niet-Jood tot erfgenaam maakt van de belofte die Abraham kreeg: “Want u allen, die in Christus gedoopt bent, hebt u met Christus bekleed ... Indien u nu van Christus bent, dan bent u zaad van Abraham, en naar de belofte erfgenamen” (Gal 3:27,29).

De belofte in het boek Genesis heeft betrekking op het land dat Abraham naar alle richtingen kon zien. Paulus laat hier zien dat het land Kanaän, volgens het *pars pro toto* (deel van het geheel) principe, slechts een kleine kern is van de belofte die de gehele aarde beoogde: “Want niet door de wet had Abraham of zijn nageslacht de belofte, dat hij een erfgenaam van de wereld zou zijn, maar door geloofsgerechtigheid” (Rom 4:13).

Het geloof van Abraham

Als Abrahams geloof een prestatie was, had Gods beloften aan hem gezien kunnen worden als een buitengewoon royale beloning. In wezen was het een vertrouwen op God, waardoor hij gezegend werd met Gods genadige vergiffenis. Hierin dient Abrahams geloof als model voor zijn geestelijke kinderen.

Negenennegentig was hij toen de Here tegen hem zei: “Ik zal u uitermate vruchtbaar maken en u tot volken stellen, en koningen zullen uit u voortkomen” (Gen 17:6). Abraham had te veel werkelijkheidszin om de illusie te koesteren dat hij en Sara langs natuurlijke wijze toch op een kind mochten hopen: “Hij heeft tegen hoop op hoop geloofd, dat hij een vader van vele volken zou worden ... Zonder te verflauwen in het geloof heeft hij opgemerkt, dat zijn eigen lichaam verstorven was, daar hij ongeveer honderd jaar oud was, en dat Sara’s moederschoot was gestorven; maar aan Gods belofte heeft hij niet ge-

twijfeld door ongeloof, doch hij werd versterkt in zijn geloof en gaf God eer, in de volle zekerheid, dat Hij bij machte was hetgeen Hij beloofd had ook te volbrengen” (Rom 4:18-21). Wat zijn natuurlijke verwachting betreft was Abrahams lichaam dus dood. Zo was ook het lichaam van Jezus dood, toen hij van het kruis werd afgenomen en in het graf van Jozef van Arimathea gelegd. De ware kinderen van Abraham zijn er, evenzeer als hun roemrijke vader, van overtuigd dat God de macht heeft hen tot nieuw leven te roepen.

Aldus past Paulus het geloof van Abraham op zijn nageslacht toe. Abraham kreeg de heilsbeloften vanwege zijn volkomen vertrouwen op de Here; en dit geloof is ook het kenmerk van zijn geestelijke kinderen. Paulus legt dit principe nader uit in zijn brief aan de Galaten: “Op dezelfde wijze heeft ook Abraham God geloofd en het is hem tot gerechtigheid gerekend. U bemerkt dus, dat zij, die uit het geloof zijn, kinderen van Abraham zijn. En de Schrift, die tevoren zag, dat God de heidenen uit geloof rechtvaardigt, heeft tevoren aan Abraham het evangelie verkondigd: In u zullen alle volken gezegend worden. Zij, die uit het geloof zijn, worden dus gezegend tezamen met de gelovige Abraham” (Gal 3:6-9).

Paulus legt dit onverbreekelijk verband tussen het geloof van Abraham en dat van zijn geestelijke nageslacht verder uit, als hij schrijft: “Echter niet om zientwil alleen werd geschreven: het werd hem toegerekend, maar ook om onzentwil, wie het zal worden toegerekend, ons, die ons geloof vestigen op Hem, die Jezus, onze Here, uit de doden opgewekt heeft” (Rom 4 23-24).

Met deze woorden legt Paulus het verband tussen Abrahams geloof, dat God uit zijn verstorven lichaam leven kon verwekken, en dat van zijn volk in Jezus’ offerdood en opstanding. Welk mens had kunnen zeggen dat God hem vanwege Abrahams geloof gerechtigheid had toegerekend? Uit de aard der zaak niemand. Waarom heeft God dat geopenbaard? Niet ter wille van Abraham zelf, zegt Paulus, maar met het oog op zijn nageslacht. In een andere brief trekt hij conclusies uit Israëls tocht door de woestijn en voegt hieraan toe: “het is opgetekend ter waarschuwing voor ons, over wie het einde van de eeuwen gekomen is” (1 Kor 10:11). Datzelfde principe verklaart waarom Gods toerekening van gerechtigheid op grond van geloof te boek is gesteld in Genesis.

Paulus sluit dit gedeelte van zijn uitleg van Gods heilswerk in Christus af met de gevolgen van geloof in Christus’ dood en opstanding: “die is overgeleverd om onze overtredingen en opgewekt om onze rechtvaardiging” (v. 25). Hierin heeft God enerzijds laten zien dat de zonde eens voor altijd in Zijn Zoon is gestraft, en anderzijds de basis gelegd waardoor zondige mensen vergiffenis kunnen ontvangen en in een levengevende relatie met Hem en Zijn Zoon worden gebracht.

A.H.